

# Castells de sorra



## Activitats

1. Quines fotografies penses que reflecteixen d'una manera més evident la crisi econòmica de la qual s'està parlant?
2. Quines relacions trobes entre elles?
3. Quines altres imatges de la crisi hi afegiries?



## Què és la crisi?

Es parla de crisi quan hi ha una situació prou important i greu que posa en perill el manteniment d'un estat de coses i de relacions existents.

### Crisi, quina crisi?

El nostre sistema econòmic mesura les crisis exclusivament com la manca de creixement o el que s'anomena recessió, caracteritzada pel declivi de l'activitat, l'augment de la desocupació i la reducció dels beneficis. Davant la crisi, tots els esforços es dirigeixen en exclusiva

a superar-la, per sobre de qualsevol altre, tot i que les crisis que patim són moltes. Algunes, que tenen caràcter permanent, i de les quals a penes es parla, són: la crisi energètica, la crisi ecològica, la crisi humanitària i la crisi emocional.

## Com hem arribat fins aquí?

### Hipoteques escombraries

El detonant de la crisi van ser les famoses "hipoteques escombraries"<sup>1</sup>, que van posar de manifest que gran part del sistema financer mundial estava contaminat de productes

financers que tenien una fiabilitat i un suport del capital més que qüestionables. D'aquesta manera, es produeixen constants fallides de bancs i s'instal·la una desconfiança

absoluta entre ells que fa que anul·lin qualsevol tipus de crèdit. Això produeix la pràctica paralització de l'economia de mercat, sostinguda bàsicament pel crèdit.



## Activitats

4. Qui són els màxims responsables d'aquesta crisi?
5. Per què es produeix la situació d'absoluta desconfiança de la solvència dels bancs i de les grans financeres, acabant en la fallida de molts d'ells?

<sup>1</sup> Hipoteques concedides a persones que no reuneixen els requisits bàsics de garantia per fer front als pagaments d'una hipoteca. En principi eren beneficioses per a totes dues parts, ja que tenien uns

interessos una mica més alts del normal, però van acabar per convertir-se en una arma de doble tall quan els tipus d'interès van pujar i no podien pagar-les.





## Les arrels profundes de la crisi...

...s'han de buscar en el mateix sistema capitalista, que es basa en el principi que totes les necessitats i productes s'obtenen amb diners a través del mercat. Les persones sense capital, la immensa majoria –es calcula que a Espanya hi ha 1.400 persones que controlen el 85% de la riquesa–, ofereixen la seva força de treball i així poden aconseguir els diners per cobrir les seves necessitats i comprar el que

puguin i vulguin. Els qui no tenen feina o els qui en tenen una de precària, mentre no estiguin assistits per institucions o ONG, es veuen exclosos i no poden accedir als béns de consum. Les crisis sorgeixen del fet que es produeixen més béns de consum, amb menys força de treball pel desenvolupament de la tecnologia, dels que es poden consumir, en una dinàmica de creixement constant que el mateix sis-

tema imposa. Davant la capacitat més gran de producció i la pèrdua del poder adquisitiu dels treballadors/es, aquests darrers s'han d'endeutar a través del crèdit, fins al moment que no poden respondre al deute contret i el consum s'atura en sec, la qual cosa fa que la crisi s'aguditzi. Paral·lelament, hi ha altres crisis, com ara la creixent escassetat de recursos i els greus problemes mediambientals.

DIAGONAL, Núm. 85 • 18/09/2008

### A LA CORDA FLUIXA

PANORAMA | EL 0,001% DE LA POBLACIÓ MUNDIAL ACUMULA UNA CINQUENA PART DE LA RIQUESA DEL PLANETA

## La globalització dels megarics

GIOVANNI VEGEZZI, REDACCIÓ (MILÀ)

L'any passat la riquesa de les grans fortunes va pujar un 5%, fins a superar els cent bilions de dòlars. Malgrat la crisi mundial, el 2008 va ser el sisè any consecutiu d'expansió del nombre de persones amb més de mil milions.

SERVIMEDIA • 8/05/2010 - 11:19

## La fam s'eradicaria amb l'1% del que s'ha aportat per salvar la banca

[<http://www.eleconomista.es/economia/noticias/2125896/05/10/El-hambre-se-erradicaria-con-el-1-de-lo-aportado-para-salvar-a-la-banca.html>]

### LES FINANCES DOMÈSTIQUES

## El deute de les famílies ja puja fins al 127% de la renda anual

1. La taxa d'endeutament s'eleva al 300% si només es té en compte els majors d'edat.
2. Des de l'any passat, la despesa de les llars en consum i crèdits supera els ingressos.

ELPERIÓDICO.COM • 31/08/2007

La crisi es planteja com a cíclica en aquest sistema, tot i que realment es perpetua perquè està construït sobre una fal·làcia que és el creixement sense fi del consum que és extensible a tots. Un creixement impossible pels límits físics dels recursos, així com per les conseqüències demostrades que té sobre la naturalesa aquesta ànsia generada de consum sense límit: la manifestació més evident és l'indiscutible fenomen

del canvi climàtic i el “zenit” dels recursos energètics com el petroli. Així mateix, aquest sistema és el que assumeix i imposa com a única realitat la que deixa fora de la riquesa generada tres quarts parts de la humanitat, tot i que no dubta a explotar-la i a aprofitar-se d'ella i de tots els recursos de la terra que habita a canvi de pobresa, misèria, violència, exclusió i d'arrabassar-los tota la dignitat.

## Activitats

6. Un cop llegit el text i les notícies anteriors, quina relació pot haver-hi entre la concentració del capital en poques mans, l'endeutament cada cop més gran de les famílies i la desocupació?



## Activitats



## Activitats

8. Ara us toca a vosaltres imaginar com ha de continuar aquesta història.





## Activitats

9. Observeu aquestes dades sobre Nicaragua i Espanya i contesteu les preguntes següents:

- Quina és la diferència de l'INB per càpita?
- Calculeu quin és el valor absolut de la despesa en salut i en educació de tots dos països.
- Espanya i Nicaragua poden afrontar la crisi de la mateixa manera? Per què?

Indicadors de desenvolupament	Nicaragua	Espanya
<b>INB (Ingrés Nacional Brut) 2008 (milions de dòlars internacionals)</b>	14.868 milions de \$	1.404.400 milions de \$
<b>INB per càpita 2008</b>	1.080 \$	31.930 \$
<b>PIB (US \$) (2008)</b>	6.592 milions de \$	1.604.230 milions de \$
<b>Despesa % del PIB (2008)*</b>	20%	26%
<b>Despesa en salut, total % del PIB (2007)</b>	8,3%	8,5%
<b>Despesa pública en educació, total % del PIB (2007)</b>	8,3%	8,5%

\* Despesa % de PIB: les despeses són els pagaments de diners per activitats operatives del Govern per a la provisió de béns i serveis. Inclou la remuneració d'empleats (amb sous i salaris), interès i subsidis, donacions, beneficis socials i altres despeses de renda i dividends.

Font: <http://datos.bancomundial.org/tema>

## Activitats

10. Després de posar en comú les diferents conseqüències de la crisi en els països del Nord i d'imaginar a través del còmic quines són les que es viuen en els països del Sud, elaboreu una llista de diferències i similituds de l'impacte que tenen en tots dos llocs.

Diferències	Similituds





## Com sortim de la crisi?

Tot seguit us plantegem dues perspectives molt diferents d'interpretar i superar la crisi: una, la que intenta tornar a la situació econòmica anterior a la crisi; l'altra, la que explica que aquesta situació és

insostenible i que més d'hora que tard la crisi es farà definitiva per a cada cop més gent, i que no hi haurà possibilitat de recuperació atès l'esgotament dels recursos.



## Activitats

11. Pensa i argumenta els "pros" i els "contres" de totes dues posicions, i quina et sembla més encertada i realista per posar-la en marxa.

Arguments a favor	Arguments en contra

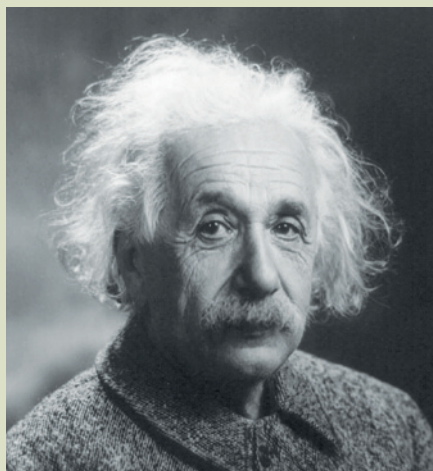
## Activitats

12. Ara compartiu les vostres posicions i arguments amb el grup-classe i apunta les conclusions a les quals arribeu, un cop que us poseu d'acord sobre quines han de ser les accions que hauríem d'emprendre per sortir de la crisi.



## Com podem contribuir al canvi?

En el text següent, Albert Einstein ens fa reflexionar sobre quin pot ser un sentit de la crisi:



“No pretenguem que les coses canviïn si sempre fem el mateix”. La crisi és la millor benedicció que els pot passar a les persones i als països perquè la crisi porta progressos. La creativitat neix de l'angoixa com el dia neix de la nit fosca. És en la crisi que neixen la inventiva, els descobriments i les grans estratègies. Qui supera la crisi se supera a si mateix sense quedar “superat”. Qui atribueix a la crisi els seus fracassos i les seves penúries violenta el seu propi talent i respecta més els problemes que les solucions. La veritable crisi és la crisi de la incompetència. El problema de les persones i dels països és la mandra per trobar les sortides i les solucions.

Sense crisi no hi ha reptes, sense reptes la vida és una rutina, una lenta agonia. Sense crisi no hi ha mèrits. És en la crisi on aflora el millor de cadascú, perquè sense crisi qual-sevol vent és carícia.

Parlar de crisi és promoure-la, i callar en la crisi és exaltar el conformisme. En lloc d'això, hem de treballar de valent. Posem fi d'una vegada a l'única crisi amenaçadora que és la tragèdia de no voler lluitar per superar-la.

Albert Einstein

## Activitats

13. Què et sembla que ens vol dir?
14. Comenteu entre tots i totes les vostres interpretacions sobre el text.
15. Un cop heu vist el perquè de la crisi i les seves conseqüències, us heu atrevit a plantejar el que s'ha de fer per sortir de la crisi, i fins i tot heu vist les oportunitats que pot obrir la crisi, quina creieu que pot ser la manera d'evitar que aquesta crisi es torni a repetir?
16. Hi ha alguns moviments que intenten resoldre l'enigma de la pregunta anterior plantejant solucions alternatives a la crisi, aprofitant l'oportunitat que ens brinda per a un canvi. Busqueu informació sobre les propostes següents i comenteu-les en grup:
  - **Decreixement** <http://es.wikipedia.org/wiki/Decrecimiento>
  - **Cooperativa de consum** <http://www.ecologiablog.com/post/607/cooperativas-de-consumo-ecologico>
  - **Banca ètica** [http://www.fets.org/index.php?option=com\\_content&task=view&id=29&Itemid=64&lang=es\\_ES.iso88591](http://www.fets.org/index.php?option=com_content&task=view&id=29&Itemid=64&lang=es_ES.iso88591)
  - **Bancs del temps** [http://www.youtube.com/watch?v=dHllvW0KDPM&feature=player\\_embedded](http://www.youtube.com/watch?v=dHllvW0KDPM&feature=player_embedded)
  - **Economia solidària** <http://www.selba.org/economia.htm>
  - **Campanya Robin Hood** <http://www.QueNoPaguenLosDeSiempre.org>
17. Parleu en grup i feu propostes sobre què podeu fer vosaltres a nivell individual, amb la família i/o al centre per contribuir al canvi.